

विषय - संस्कृत पृष्ठ संख्या - 48, 49
उपयोगी शब्दाः

पक्षिणाः (Birds)

शुकः = तोता, पिकः = कोयल, मयूरः = मौर
गृध्रः = गिद्ध, काकः = काँआ, उलूकः = उल्लू
सारसः = सारस, हंसः = हंस, श्येनः = बाल
कुक्कुटः = मुरगा, वकः = वगुला, अमरः = मौरा
कपोतः = कबूतर, चटका = चिड़िया

पशवाः (Animals)

सिंहः = सिंह, व्याघ्र = बाघ, गौः = जाय
वृषभः = बैल, मृगः = हिरण, गर्दभः = गधा
उष्ट्रः = ऊँट, महिषी = भैंस, शैष = भैंस
अजल = बकरी

फलानि (Fruits)

आम्रम् = आम, कदलीफलम् = केला, बदरीफलम् = बर
खजूरम् = खजूर, वृद्धलीजम् = अमरुद, तूतम् = शहतूत
सेवम् = सेव, इक्षुः = इंस

शरीरस्य अंगाः (Parts of the body)

अग्नि = आँख, कर्णः = कान, नासिका = नाक
हस्तः = हाथ, ओष्ठौ = होंठ, जिह्वा = जीभ
दंतः = दाँत, ग्रीवा = गरदन, बाहुः = भुजा
कपोलम् = गाल

खाद्य-पदार्थानि (Edibles)

गोधूमः = गेहूँ, नवनीतम् = मक्खन, सक्तवः = सतू
ओदनम् = चावल, करपट्टिका = रोटी, क्षीरम् = खीर
आमलकः = आंवला, यवः = जौ, मक्तम = मात
यूष्मन् = यना, द्विफलम् = दाल, मूलिका = मूली
गोधूमयूष्मन् = आटा, लक्षुणः = लहसुन

विषय - संस्कृत पृष्ठ संख्या - 55, 56

(1) सभ्यक विकल्पं विनृत ।

(क) निम्नलिखित में स्वकचन रूप है -

उत्तर - विमानम्

(ख) निम्नलिखित में द्विवचन रूप है -

उत्तर - विमाने

(2) सारणी पूरयत ।

स्वकचनम्

द्विवचनम्

बहुवचनम्

(क) व्याघ्रः

व्याघ्रा

व्याघ्राः

(ख) मंडूकः

मंडूकौ

मंडूकाः

(ग) छात्रः

छात्रौ

छात्राः

(3) सुमेलनं कुरुत ।

(क) अजाः

V

(I) (बहुत) मुकुट

(ख) व्याघ्राः

III

(II) (दो) सुइयाँ

(ग) कर्पाता

IV

(III) (बहुत) बाध

(घ) मुकुटानि

I

(IV) (दो) कबूतर

(ङ) सूचिके

II

(V) (बहुत) बकरियाँ

(4) संस्कृते अनुवादं कुरुत ।

(क) मालू - मल्लूकः (ख) (दो) बकरियाँ - अर्ज

(ग) (बहुत) फूल - पुष्पाणि (घ) (दो) पुस्तके - पुस्तकौ

(ङ) (बहुत) नाव - नावः (च) पता - पत्रम्

(5) क्वचन किसे कहते हैं? संस्कृत भाषा में ये कितने प्रकार के होते हैं?

उत्तर - शब्द के जिस रूप से उसके एक या अनेक होने का वीच हो उसे वचन कहते हैं। संस्कृत भाषा में ये तीन प्रकार का होता है - (I) स्वकचन (II) द्विवचन (III) बहुवचन

(ख) किन् दो लिंगों के द्विवचन के रूप समान होते हैं? उदाहरणसहित बताइए।

उत्तर - स्त्रीलिंग एवं नपुंसकलिंग के द्विवचन के रूप समान होते हैं। जैसे - महिला, महिला, फलम्, फलम्।

(1) सम्यक् विकल्पं चिनुत ।

(क) सैनिकं शब्दः -

उत्तर - पुलिंग

(ख) महिला शब्दः -

उत्तर - स्त्रीलिंग

(ग) कमलम् शब्दः -

उत्तर - नपुंसकलिंग

(2) हिंदी अनुवादं कुरुत ।

(क) मत्स्यः - मछली (ख) शशकः - खरगोश

(ग) मोदकम् - लड्डू (घ) पृष्ठम् - पीठ (ङ) भार्या - पत्नी

(च) कुञ्चिका - चाँची (छ) पात्रम् - पता (ज) पात्रम् - वरतन

(झ) उष्टः - ऊँट (ञ) मक्षिका - मक्खी

(3) संस्कृत अनुवादं कुरुत ।

(क) खरगोश - शशकः (ख) बगुला - बकः (ग) बगीचा - उद्यानम्

(घ) गुलाब - पाटलम् (ङ) घड़ी - घटिका (च) हाथ - हस्तः

(छ) चिड़िया - खगः (ज) ऊँट - उष्टः (झ) वरतन - पात्रम्

(ञ) कली - कलिका

(4) सुमेलनं कुरुत ।

(क) अंबा V

(1) कौयल

(ख) सुता III

(II) दरवाजा

(ग) पात्रम् VI

(III) बेटी

(घ) द्वारम् II

(IV) कुत्ता

(ङ) पिकः I

(V) माता

(च) श्वानः IV

(VI) वरतन

	शब्द रूप	अकारांत पुल्लिंग	'छात्र' शब्द	
विक्रित	एकवचन	द्विवचन	बहुवचन	
प्रथमा	छात्रः	छात्रौ	छात्राः	
द्वितीया	छात्रम्	छात्रौ	छात्रान्	
तृतीया	छात्रेन	छात्रभ्याम्	छात्रैः	
चतुर्थी	छात्राय	छात्रभ्याम्	छात्रेभ्यः	
पंचमी	छात्रात्	छात्रभ्याम्	छात्रेभ्यः	
षष्ठी	छात्रस्य	छात्रयोः	छात्राणाम्	
सप्तमी	छात्रे	छात्रयोः	छात्रेषु	
संबोधन	हे छात्र!	हे छात्रौ!	हे छात्राः!	

	अकारांत	स्त्रीलिंग	शब्द 'रमा' (लक्ष्मी) शब्द	
विक्रित	एकवचन	द्विवचन	बहुवचन	
प्रथमा	रमा	रमे	रमाः	
द्वितीया	रमाम्	रमे	रमाः	
तृतीया	रमया	रमाभ्याम्	रमाभिः	
चतुर्थी	रमार्थे	रमाभ्याम्	रमाभ्यः	
पंचमी	रमायाः	रमाभ्याम्	रमाभ्यः	
षष्ठी	रमायाः	रमयोः	रमानाम्	
सप्तमी	रमायाम्	रमयोः	रमासु	
संबोधन	हे रमे!	हे रमे!	हे रमाः!	

	अकारांत	नपुंसकलिंग	'पुस्तक' (पुस्तक) शब्द	
विक्रित	एकवचन	द्विवचन	बहुवचन	
प्रथमा	पुस्तकम्	पुस्तके	पुस्तकानि	
द्वितीया	पुस्तकम्	पुस्तके	पुस्तकानि	
तृतीया	पुस्तकेन	पुस्तकाभ्याम्	पुस्तकैः	
चतुर्थी	पुस्तकाय	पुस्तकाभ्याम्	पुस्तकैभ्यः	
पंचमी	पुस्तकात्	पुस्तकाभ्याम्	पुस्तकैभ्यः	
षष्ठी	पुस्तकस्य	पुस्तकयोः	पुस्तकानाम्	
सप्तमी	पुस्तके	पुस्तकयोः	पुस्तकेषु	
संबोधन	हे पुस्तक!	हे पुस्तके!	हे पुस्तकानि!	

घातु रूप

लट् लकार 'पठ' (पठना)

पुरुष	स्कन्धचनम्	द्विवचनम्	सङ्ख्यचनम्
प्रथम पुरुषः	पठति	पठतः	पठन्ति
मध्यम पुरुषः	पठसि	पठथः	पठथ
उत्तम पुरुषः	पठामि	पठावः	पठामः

लङ् लकार (भूतकाल)

प्रथम पुरुषः	अपठत्	अपठताम्	अपठन्
मध्यम पुरुषः	अपठः	अपठतम्	अपठत
उत्तम पुरुषः	अपठम्	अपठाव	अपठास

लृट् लकार (भविष्यत् काल)

प्रथम पुरुषः	पठिष्यति	पठिष्यतः	पठिष्यन्ति
मध्यम पुरुषः	पठिष्यसि	पठिष्यथः	पठिष्यथ
उत्तम पुरुषः	पठिष्यामि	पठिष्यावः	पठिष्यामः

(1) सभ्यक विकल्पं चिनुत ।

(क) त्वं -

उत्तर - क्रीडसि

(ख) युवा -

उत्तर - नमथः

(ग) यूय -

उत्तर - पचथ

(2) रिक्तस्थानेषु त्वं, युवां, यूयं, च पूरयत ।

(क) युवां चलथः

(ख) यूयं क्रीडथ (ग) त्वं पाठयसि

(3) अधोलिखितानां चातुर्णां लट् लकारस्य मह्यमपुरुषाणां रूपाणि लिखत ।

चातुः

स्क्वचनम्

द्विवचनम्

बहुवचनम्

(क) गम

गचद्दसि

गचद्दथः

गचद्दथ

(ख) पठ

पठसि

पठथः

पठथ

(ग) लिख

लिखसि

लिखथः

लिखथ

(4) हिंदी अनुवादं कुरुत ।

(क) युवां पठथः - तुम (दो) गिरते हैं ।

(ख) त्वं पुस्तकं पठसि - तुम पुस्तक पढ़ते हो ।

(ग) त्वं मैलापकं गचद्दसि - तुम मैला जाते हो ।

(घ) यूयं सुंदरं नृत्यं - तुम (सब) सुन्दर नृत्य करती हो ।

(5) संस्कृत अनुवादं कुरुत ।

(क) तुम (दो) पत्र लिखते हो । - युवां पत्र लिखथः ।

(ख) तुम (एक) विद्यालय जाते हो । - त्वम् विद्यालयं गचद्दसि

(ग) तुम (सब) पुस्तक पढ़ते हो । - यूयं पुस्तकं पठथ ।

(घ) तुम (एक) नमस्कार करती हो । - त्वं नमसि

(6) क मह्यमपुरुष किसे कहते हैं?

उत्तर सुनने वाले को मह्यमपुरुष कहते हैं, जैसे - त्वम्, युवां

(ख) 'पठ' चातुर्णां के लट् लकार के मह्यमपुरुष के रूप लिखिए ।

उत्तर पठसि, पठथः, पठथ

विषय - संस्कृत

पाठ - 1

शिक्षक - नीरु श्रीवास्तव

CLASSMATE

वर्ग - III

पृष्ठ संख्या - 4, 5

दिनांक - 15/06/20

(1) सम्यक् विकल्पं चिनुत ।

(क) असतो मा सद् - - - - ।

उत्तर - तमसो

(ख) - - - - मा ज्योतिर्गमय ।

उत्तर - माता

(ग) त्वमेव - - - - च पिता त्वमेव ।

उत्तर - माता

(घ) त्वमेव सर्वं मम - - - - ।

उत्तर - देव - देवा

(2) रिक्त स्थानानि पूरयत

(क) असतो मा सद्गमय

तमसो मा ज्योतिर्गमय

(ख) त्वमेव विद्या द्रविणं त्वमेव

त्वमेव सर्वं मम देव - देव ।

(3) अधोलिखितानां शब्दानां स्ववाक्येषु प्रयोगः कुरुत ।

(क) असत् - असतो मा सद्गमय

(ख) तमसो - तमसो मा ज्योतिर्गमय

(ग) माता - त्वमेव माता

(घ) द्रविणम् - द्रविणम् त्वमेव

① विषय - संस्कृत पाठ - 2

शिक्षिका - नीरु सोवसेन

वर्ग - III

पृष्ठ संख्या - 8, 9, 10

दिनांक - 16/12/20

(1) सम्यक् विवृतं चिनुत

(क) अयं — (ख) रती (ग) रते
उत्तर - दात्रः (ख) उत्तर - कुक्कुटाः (ग) उत्तर - कुक्कुटाः
(घ) ती - उत्तर - सिंहौ

(2) सारणी पुरयत ।

एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
(क) मूषकः	मूषकौ	मूषकाः
(ख) कपोतः	कपोतौ	कपोताः
(ग) वृषभः	वृषभौ	वृषभाः
(घ) मकरः	मकरो	मकराः
(ङ) वानरः	वानरौ	वानराः
(च) तडागः	तडागौ	तडागाः

(3) सुमेलनं कुरुत

(क) अयम् - ii (i) सख्यौ चोवी
(ख) रती - iv (ii) यद् (एक)
(ग) ते - v (iii) दो घौः
(घ) रजकः - i (iv) ये दो
(ङ) अश्वौ - iii (v) व (सब)

(4) टिप्पणी अनुवादं कुरुत । -

(क) अयं कः अस्ति ? - यद् (क) कौन है ?
(ख) इमे दात्राः सन्ति । - ये (सब) दात्र हैं।
(ग) रती कुक्कुटाः स्तः । - ये दो मुरगें हैं।
(घ) सः शशकः अस्ति । - यद् खरगोश है।
(ङ) इमौ अश्वौ स्तः । - ये दो घोड़े हैं।
(च) रते व्याघ्राः सन्ति । ये (सब) बाघ हैं।

(5) संस्कृते अनुवादं कुरुत ।

(क) यद् क्वा है ? - इदं किम् अस्ति ?
(ख) ये (सब) दात्र हैं । - इमे दात्राः सन्ति
(ग) ये दो कौन हैं ? - रते कः स्तः ?
(घ) ये (सब) मुरगें हैं । रते कुक्कुटाः सन्ति ।

(2)

वर्ग - III

पाठ - 2

CLASSMATE
Date
Page

(5.) वृ (सव) शेर वृ - ते सिद्धः सन्ति ।

(च) वृ (दो) कद्दुर वृ - तौ कद्दुरौ स्तः ।

(6) अधो लिखितानां प्रश्नानाम् उत्तरत । वृ.

(क) पुल्लिङ्ग सर्वनाम शब्द किसे कहते हैं ?

उत्तर - वह सर्वनाम शब्द जिससे पुरुष अथवा नर का बोध होता है उसे पुल्लिङ्ग सर्वनाम कहते हैं ।

(ख) संस्कृत के पुल्लिङ्ग के तीन सर्वनाम शब्द लिखिए ।

उत्तर - अयम्, इमी, इमे ।

(8) विषय - संस्कृत

वर्ग - III

पृष्ठ संख्या - 13, 14, 15

(1) सम्बन्धक विकल्प चिनुत ।

(क) इयं - उत्तर - खट्वा (ख) रते - उत्तर - वार्तिक

(ग) रताः - उत्तर - वार्तिकाः (घ) ताः - उत्तर - महिलाः

(2) हिन्दी अनुवाद कुरुत ।

(क) इमे के स्तः ? - ये (दो) क्या हैं ?

(ख) इमाः महिलाः सन्ति । - ये (सब) महिलाएँ हैं ।

(ग) सा अष्टयापिका अस्ति । - वह शिक्षिका है ।

(3) संस्कृत अनुवाद कुरुत ।

(क) ये (दो) निद्रिये हैं । - ये चटके स्तः ।

(ख) वे (सब) अष्टयापिकाएँ हैं । - ताः अष्टयापिका सन्ति ।

(ग) यद् (स्त्री) कौन है ? - इयम् का अस्ति ।

(घ) वह दात्रा है । - सा दात्रा अस्ति ।

(4) सुमेलनं कुरुत ।

(क) इयम्

(I) ये (सब)

(ख) खट्वाः

(II) (दो) महिलाएँ

(ग) वार्तिक

(III) यद्

(घ) रताः

(IV) (सब) खट्वा

(ङ) महिला

(V) (दो) बतरवे

(5) रिक्तस्थानेषु इयम्, इमे इमाः च पूरयत ।

(क) इमाः घटिकाः सन्ति । (ख) इमे दात्रे स्तः ।

(ग) इयम् अष्टयापिका अस्ति ।

(6) रिक्तस्थानेषु स्या, रते, रताः च पूरयत ।

(क) रते अजे स्तः । (ख) रता जननी अस्ति ।

(ग) स्या सुताः सन्ति ।

पाठ-3

CLASSMATE
Date
Page

(7) अधोलिखितानां प्रश्नानाम् उत्तरत
(क) स्त्रीलिंग सर्वनाम शब्द किल कथं कथं ?

उत्तर - जिससे स्त्री अथवा मादा का बोध हो
उसे स्त्रीलिंग सर्वनाम शब्द कहते हैं।

(ख) संस्कृत के स्त्रीलिंग के तीन सर्वनाम शब्द
लिखिए।

उत्तर - इयम्, इमे, इमाः

वर्ग - III पृष्ठ संख्या - 18, 19, 20

- (1) सूभ्यक्त विकल्पं चिनुत ।
- (क) इमं — उत्तर - संगणके (ख) शतम् — उत्तर - द्वयम्
(ग) तत् — उत्तर - चक्रम् (घ) तानि — उत्तर - चक्राणि
- (2) अधोलिखितानां शब्दानां द्विवचनं बहुवचनं च लिखत
शब्दः	द्विवचनम्	बहुवचनम्
(क) नीडम्	नीडौ	नीडानि
(ख) नारिकेलम्	नारिकेलौ	नारिकेलानि
(ग) तत्	तौ	तानि
(घ) शतम्	शतम्	शतानि
(ङ) किम्	के	कानि
(च) इदम्	इमं	इमानि
(छ) कमलम्	कमलौ	कमलानि
- (3) रिक्तस्थानेषु तत्, ते तानि च पूरयत ।
- (क) तानि पाटलानि सन्ति । (ख) तत् चक्रम् अस्ति ।
(ग) ते द्वे स्तः ।
- (4) रिक्तस्थानेषु शतम्, शतौ शतानि च पूरयत
- (क) शतानि पुस्तकानि सन्ति । (ख) शतम् कमलम् अस्ति ।
(ग) शतं कलमं स्तः ।
- (5) द्विदं अनुवादं कुरुत
- (क) तानि कंदुकानि सन्ति । - ये (बहुत) गेंदें हैं ।
(ख) इमं पाटलं स्तः । - ये दो गुलाब हैं ।
(ग) इदं किम् अस्ति । - यह क्या है ?
(घ) तत् भवनम् अस्ति । - यह भवन है ।
(ङ) शतानि फलानि सन्ति । - यह (बहुत) फल हैं ।
- (6) संस्कृत अनुवादं कुरुत ।
- (क) यह खिलौना है । - इदम् क्रीडा अस्ति ।
(ख) ये (सब) पहिये हैं । - तानि चक्रानि सन्ति ।
(ग) ये (दो) नारियल हैं । - इमं नारिकेलं स्तः ।
(घ) यह आम है । - इदं आमम् अस्ति ।
(ङ) ये (सब) घोसले हैं । - तानि नीडानि सन्ति ।

विषय संस्कृत

पाठ - 4

वर्ग - III

CLASSMATE
Date
Page

(7) (क) नपुंसकलिंग सर्वनाम शब्द किस कहते हैं ?

उत्तर - वह सर्वनाम जिसमें स्त्री अथवा पुलक का बोध ना हो उसे नपुंसकलिंग सर्वनाम कहते हैं।

(ख) संस्कृत के नपुंसकलिंग के तीन सर्वनाम शब्द लिखिए।

उत्तर - इदम्, इमे, इमानि।

- (1) सम्यक् विकल्पं चिनुत
 (क) अयं - उत्तर - सिंहः (ख) सा मध्यां भोजनं - उत्तर - पचति
- (2) रिक्तस्थानेषु अयम्, इयम् इदम् च पूरयत ।
 (क) इयम् एक पुस्तकम् अस्ति । (ख) इदम् एकः शशकः अस्ति ।
 (ग) अयम् एका अजा अस्ति ।
- (3) रिक्तस्थानेषु सः, सा, तत् च पूरयत ।
 (क) तत् पाटलम् अस्ति । (ख) सः मदिषी अस्ति ।
 (ग) सा पिका अस्ति ।
 (घ) हिन्दी अनुवादं कुरुत ।
 (क) सा, अध्यापिका पाठयति । - वह शिक्षिका पढ़ाती है ।
 (ख) अयं नर्तकः नृत्यति । - यह नर्तकी नाचती है ।
 (ग) इदं फलम् पतति । - यह फल गिरता है ।
 (घ) तत्, हरितम् अस्ति । - यह हरा है ।
- (4) संस्कृत अनुवादं कुरुत ।
 (क) वह बकरी चरती है । - सा अजा चरति ।
 (ख) यह चूहा कूदता है । - एषः मूषकः कूदति ।
 (ग) वह पाधिया चलता है । - तत् चक्रम् चलति ।
 (घ) यह लड़की पत्र लिखती है । - सा बालिका पत्रम् लिखति ।
- (5) अद्योलिखितानां प्रश्नानाम् उत्तरत ।
 (क) लट् लकार किसे कहते हैं ?
 उत्तर - संस्कृत में वर्तमान काल को लट् लकार कहते हैं ।
 (ख) प्रथम पुरुष किले कहते हैं ?
 उत्तर - हिन्दी के उत्तम पुरुष को संस्कृत में प्रथम पुरुष माना जाता है ।

(1) सम्यक् विकल्पं चिनुत ।

(क) रतौ - उत्तर - वृषभा (ख) रते - उत्तर - वृषे

(2) रिक्तस्थानेषु रतौ, रते च पूरयत ।

(क) रतौ व्याघ्रा स्तः । (ख) रते कमले स्तः । रते बालिके स्तः ।

(3) रिक्तस्थानेषु तौ, ते च पूरयत ।

(क) ते पुस्तके स्तः । (ख) तौ सिद्धौ स्तः । (ग) ते खट्वे स्तः ।

(4) सम्यक् चातुरुपाणि प्रयोगं कृत्वा रिक्तस्थानानि पूरयत ।

(क) दात्रे गच्छतः । (ख) पत्रे पततः । (ग) शुको वदतः ।

(घ) बालिके चावतः ।

(5) हिंदी अनुवादं कुरुत । - ये दो सिद्ध गरवते हैं ।

(क) रतौ सिद्धौ गर्जतः । - ये (दो) सिद्ध गरवते हैं ।

(ख) रते पत्रे पततः । वे (दो) पत्रे गिरते हैं ।

(ग) ते दात्रे लिखतः । ये (दो) दात्र लिखते हैं ।

(6) संस्कृत अनुवादं कुरुत ।

(क) ये (दो) आदमी सुखते हैं । - रतौ नरो लिघ्नतः ।

(ख) वे (दो) फल गिरते हैं । - ते फले पततः ।

(ग) ये (दो) बतखे तैरती हैं । - रते वतिके तैरतः ।

(7) अचोलिखितानां प्रश्नानाम् उत्तरत ।

(क) किसी एक स्त्रीलिंग शब्द के प्रथम पुल्य के

एकवचन तथा द्विवचन के रूप लिखिए ।

उत्तर - बालिका, बालिके ।

(ख) किली एक नपुंसलिंग शब्द के प्रथम पुल्य के

एकवचन तथा द्विवचन के रूप लिखिए ।

उत्तर - फलम्, फले ।

(1.) सम्यक् विकल्पं चिनुत ।

(क) एते — उत्तर — अश्वाः (ख) यताः — उत्तर — यडाः

(2) रिक्तस्थानेषु एते, यताः यतानि च पूरयत ।

(क) एते क्रीडाः संति । (ख) यताः अजाः संति ।

(ग) यतानि पुष्पाणि संति ।

(3) कृते कार्यानां संति । (ख) ताः दात्राः संति ।

(ग) तानि शूलाः संति ।

(4) हिन्दी अनुवादं कुरुत ।

(क) तानि पत्राणि पतन्ति । — वे (सब) पत्रे गिरते हैं ।

(ख) ते अमराः गुञ्जन्ति । — वे (सब) भवें गुजते हैं ।

(ग) एते सैनिकाः रक्षन्ति । — ये (सब) सैनिक रक्षा करते हैं ।

(घ) यताः बालिकाः क्रीडन्ति । — ये (सब) बालिकाएँ खेलती हैं ।

(5.) संस्कृते अनुवादं कुरुत ।

(क) ये (सब) खिलाड़ी खेलते हैं। — एते क्रीडाः क्रीडन्ति ।

(ख) वे (सब) चिड़िया उड़ती हैं। — ताः चटका उड़यन्ति ।

(ग) ये (सब) फल मीठे हैं। — तानि फलानि मधुराणि संति ।

(घ) ये (सब) खिलाड़ी हैं। — एते क्रीडाः संति ।

(6) अधोलिखितानां प्रश्नानाम् उत्तरत ।

(क) लट् लकार किसे कहते हैं?

उत्तर - हिन्दी के वर्तमान काल को संस्कृत में लट् लकार कहते

हैं।

(ख) प्रथम पुरुष किसे कहते हैं?

उत्तर - हिन्दी के उत्तम पुरुष को संस्कृत में प्रथम पुरुष

माना जाता है।

(ग) पठ्, घात् के लट् लकार के प्रथम पुरुष के तीनों

वचनों के रूप लिखिए।

उत्तर - पठति पठतः पठन्ति ।